

Nurmuhemmet Yasin kitüntetett, szabadúszó ujjur újságíró. Számos novella és esszé szerzője. Eddig 3 verseskötete jelent meg angolul. 31 éves, nős, két fia van. A Kashgari Városi Bíróság 10 év szabadságvesztésre ítélte 2005. május 19-én. Jelenleg az urumqui 1.sz. börtönben tölti büntetését. A Vadgalamb egy allegorigus történet. A galambkirály fiáról szól, akit foglyul ejtenek az emberek, mialatt ő új otthonot keres családjának. Végül szabad életének feladása helyett inkább öngyilkos lesz. “Az eper mérge úgy áramlik bennem, mint a szabadság érzete” – mondja a történet névtelen főhőse a novella végén – “Végül szabadon meghalhatok. Olyan, mintha fellobbanna lelkem, végre szabadon szárnyal.” A kínai hatóságok úgy vélik, hogy a történet bírálja a kínai kormány jelenlétét a Xinjangi Ujjur Autonóm Régióban. A szerzőt 2005 februárjában zárt tárgyaláson ítélték 10 év börtönre, ahol nem kaphatott védőügyvédet. Korash Huseyin, a Kashgar Literary Journal szerkesztője (hasonló körülmények között) 3 évet kapott, amiért lehozta az újságban a Vadgalambot.

Nurmuhemmet Yasin

Vadgalamb

Álom vagy valóság?

Hát itt vagyok, szárnyalok az azúr égbolton. Álmodom, vagy ébren vagyok? A szelek szárnyamba hasítanak-lelkem szabadon száll, testem erős és edzett. A reggeli ragyogás végtelennek tűnik, a nap sugarai fénybe ölelik a világot. Micsoda tájak! Egyre magasabban járok, jókedvem repít. Az eperföldek eltűnnek a szemem elől, és a világ hirtelen kitarja karjait, mint egy mélykék szőnyeg, úgy terül el alattam. Ezt a csodás vidéket még sohasem láttam eddig. Teljes szívemből szeretem ezt a helyet, mintha csak az otthonom lenne, oly gyönyörűen simul el szárnyaim alatt.

Most megjelennek a házak, az épületsorok, megannyi élő, mocorgó teremtmény-bizonyára ők az emberek, akiket anyám szerint el kell kerülnöm. Talán túl idős már a mama. Ezek a figurák nem tűnnek veszélyesnek egyáltalán – hogyan is tudna egy ilyen lény, aki oly lassan kúszik a földön erősebbnek bizonyulni, mint a madarak, akik felszántják az eget?

Talán tévedek, de egyáltalán nem riasztóak. Anyám mindig azt mondja, hogy ezek az árulók, ezek a számító lények rögtön foglyul ejtenek és ketrecbe zárnak, ahogy megpillantanak. Hogyan lehetséges ez? Talán nem vagyok elég okos, hogy megértsem. Hirtelen előnt a vágy, hogy megnézzem közelebről és megismerjem ezeket az embereket. Lejjebb ereszkedek, fölérjük egyensúlyozok, így jobban meg tudom őket figyelni. Anyám azt is szokta mondani, hogy az emberfajta nagy mester a csalásban és hogy cselszövéseiket a hasuk irányítja; nameg hogy vigyázzak csak, nehogy óvatlanságom miatt fogságukba essem.

Nagyon erős a késztetés, hogy megnézzem magamnak az ember cselszövéseit. Miért rejtenék a hasukba? Igazán fel nem foghatom.

A leereszkedés

Lassan, fokozatosan ereszkedem alá, körözök a házak felett. Már tisztán látok mindent,

mi elterül alattam. Látom az embereket, teheneiket, birkáikat, csirkéiket és még számtalan dolgot, mit sosem láttam ezelőtt. Galambcsapat repked körülöttem, néhányuk üldögél egy ágon.

Odaülök közéjük, hogy becsatlakozzam beszélgetésükbe vagy inkább, hogy megpihenjek? Nem is emlékszem már igazán. Érzéseim azidőtájt elég zavarosak voltak. Annyi bizonyos, hogy meg akartam őket ismerni.

„Hát te hová valósi vagy?” Kérdezi egyikük. Ő idősebb a többinél, de nem vagyok benne biztos, hogy ő a csapat vezére. Tulajdonképpen nekem mindegy, hiszen én nem tartozom közéjük. Így aztán csak annyit mondok: „Az eperföldről jöttem.”

Az öreg galamb erre így felel:

„A nagypapám mesélt nekem arról a vidékről – a mi őseink is arra felé éltek” válaszolja.

„Bár én azt gondoltam, az valóban messze lehet- talán több hónapba is telhet onnan idáig repülni. Mi nem tudunk olyan messzire repülni. Mondd csak, talán eltévedtél?”

Talán olyan idős, hogy nem tud egy ekkorka távolságot megtenni pár nap alatt, ahogyan én is tettem? Lehet, hogy sokkal idősebb, mint amennyinek látszik, vagy az is előfordulhat, hogy egy egészen más, sokkal távolibb eperföldre gondol. Ha a nagyapja mégis ugyan arról az eperföldről érkezett valamikor, akkor viszont akár rokonok is lehetünk. Ilyen gondolatok suhannak át az agyamon, és azt mondom az öregnek: „Nem, nem tévedtem el. Gyakoroltam a repülést, és ide is szándékosan vetődtem el. Még csak néhány napja repülök, de mióta elindultam otthonról, még nem ettem semmit.”

Mi a lélek?

„Te akkor csakis vadgalamb lehetsz.”- mondja az idős galamb meglepetten. „Mindenki úgy tartja, hogy bátrabbak vagytok nálunk, s hogy mi nem is látunk tovább az orrunknál, és sohasem hagyjuk el az ágakat, melyeken naphosszat ücsörgünk, hacsak nem kalickáinkba indulunk aludni. Én mindig itt éltem, és soha nem merészkedtem távolabb- de hiszen miért is tettem volna? Hiszen itt ez a jó kis ágacska, ahol megpihenhetek, van ketrecem is, amiben alhatok, egyszóval mindenem megvan. Miért mennénk el innen? Miért szenvednénk? Nem is beszélve arról, hogy nős vagyok. Családom van. Ugyan hová is mennék? A vendéglátóim jól bánnak velem.” – folytatja, majd csőrével elrendezgeti tollait.

„Én úgy hallottam, hogy az emberek gonoszak” – válaszolom. „Azt is mondják, hogy ha elkapnak bennünket, rögtön rabságba kényszerítik lelkünket. Igaz ez?”

„Lélek? Nagypapa, az meg mi a csoda?” kérdi egy ifjú galamb mellettem. Egészen megdöbben, hogy nem ismeri ezt a szót, nem tudja, mi a lélek. Mit tanítanak ezek a galambok a gyermekeiknek? Lélek nélkül élni, nem érteni mi is az – értelmetlen. Hát nem látják? A lelket, a szabadságot nem lehet megvásárolni, vagy elajándékozni; sem imádsággal kiérdemelni.

Érzem, hogy a lélek szabadsága valaha létfontosságú volt ezeknek a szánalmas galamboknak. Ennélkül az élet céltalanná válik, mégis nagyon úgy fest, hogy nem értik, még sosem hallották ezt a szót.

Az öreg galamb gyenéden megérinti unokája fejét és így szól: „Én sem tudom, mi a lélek. Egyszer régen hallottam róla, még az én nagyapámtól, aki az ő nagyapjától hallotta, az meg az övétől tán. Az öreg gyakran mondogatta: „Mi galambok már régen elveszítettük lelkünket”. Talán ez ugyanaz a lélek, amiről ez a vadgalamb beszél – manapság azonban már nem rendelkezünk ilyesmivel.”

Majd rám néz, és azt kérdezi: „Mond csak fiam, te tudod, mi az a lélek?”

Polémia

A kérdés egészen kézenfekvő, mégis lebénulok, fogalmam sincs, mit feleljek, jól behúztam magam a csőbe. Végül mégis kivágom magam valahogy: „Nem tudom. De édesanyám mindig azt mondja, hogy örököltem apám merész és kalandvágyó természetét... amint megnövök, biztosan fogom tudni azt is, mi a lélek.”

Erre az idős galamb így felel. „Egésze biztos, hogy örökölted apád szellemiségét. Mi nemcsak atyáink generációját veszítettük el, az egész vadgalamb közösség lelki közössége odaveszett. Anyám és családja soha nem említették, hogy létezik a lélek szabadsága, és én sem beszéltem ilyesmiről a gyermekeimnek. Talán olyan korban élünk, melyben a lélek már nem is létezik. Milyen nagyszerű is lenne visszatérni azokhoz a régi időkhöz.” Majd elmosolyodik és kellemesen ábrándozik tovább.

„Lélek nélkül”-mondom erre- „vadgalambok generációi lesznek az ember rabszolgái, ráadásul bármikor feltállalhatnak ebédre. Még ha fel is szabadítanának, akkor sem hagynátok el családokat, és élelem adagokat sem hagynátok veszendőbe menni. Nem akarjátok eldobni magatoktól pihenőhelyeiteket és madáreledeleteket sem.

Leszármazottaitok is az ember rabszolgái lesznek. Talán választanotok kellene egy vezért, de először is fel kell szabadítanotok lelketeket és megérteni, mit is jelent a lélek szabadsága. Gyeretek velem, édesanyám majd segít nektek.”

Nem is tudom, hogy ki tanít kit a lélekről- az öreg galamb engem, vagy fordítva? Talán mindketten egyszerre.

„Én már fél lábbal a sírban vagyok”-mondja „az egyetlen biztonságos hely számomra a ketrecem. Ugyan hol keressem a lelket? Hogyan is érhetném meg? Fel sem ismerném, ha látnék egyet, és egyáltalán, miben lenne az a hasznomra, ha megtalálnám a saját lelki szabadságom. Itt békében élhetünk. Semmi sem történik, nyugodtan telnek napjaink. Hogyan is kérhetném társaimat arra, hogy adják ezt fel olyasvalamiért, amiről még sosem hallottak?”

Elgondokodom szavain, melyek bölcsen csengenek eleinte, de ha jobban belegondolok, teljesen rossz útra vihet. Hirtelen elszégyeltem magam, hogy jövök én ahhoz, hogy filozofálgassak ezekkel a lelketlen galambokkal? Inkább megyek, megkeresem anyámat.

Ha édesanyád nem táplálhat

Ekkor újabb csapat telepszik mellénk az ágra. Hallom, amint maguk között motyognak, de nem tudom kivenni, miről beszélnek. Talán más nyelvet beszélnek. Felénk is megfordulnak idegenek néha, kiknek más az anyanyelve, mint nekünk. Vajon ők is ilyen vándorok? Barátai vagy rokonai lehetnek az idős vadgalambnak? Ki tudja? Talán nem akarják, hogy értsem miről beszélnek?

„Hogy vagy gyermeke?” – kérdi az öreg az egyik fiatal galambot, miközben csőrével tollait igazgatja. „Nem túl jól, éhes vagyok” – gy a kicsi. „Miért nem etet édesanyám többé?” És folytatja mondókáját madáreledelekről-talán kukoricát, kölest, kendermagot emleget. Olyan sok, számomra ismeretlen ételt fogyasztanak. Nagyon különösek ezek a szelidített galambok, rengeteg, általam nem ismert kifejezést használnak.

„Anyád próbál minél több tápanyagot elraktározni a kistestvéreidnek, akik hamarosan világra jönnek.” – felel az öreg galamb. „Légy türellemmel, az emberek hamarosan jönnek, és megegetnek.”

„Nem tudok tovább várni, inkább elindulok a sivatagba, és keresek valami ennivalót

magam.” – válaszolja az ifjú madárka

”Kérlek, hallgass rám, édes fiam- ne menj, az nagyon veszélyes! Ha elmész, valaki elkaphat, és a végén még téged esznek meg.” A kicsi lassan megnyugszik, visszakozik. Úgy tűnik, ezek mind hallgatnak a rangidősre.

Megbékélés a bezártsággal

Ezek a galambok az emberek között élnek, tudván- tudva, hogy azok bármikor elfoghatják, és megehetik őket. Ugyan hogy lehet ezt kibírni? Talán félreértettem valamit, és nem is eszik meg őket? Talán mást jelent ez a szó az ő nyelvükön- azt inkább, hogy gondoskodni? De mégis, ez egy rettentően fontos szó, minden vadgalambnak ismernie kell. Anyám mindig arra tanított, vigyázzak, nehogy az emberek elkapjanak és megegyenek. Ha ezek a galambok félnének attól, hogy elkapják és megeszik őket, bizonyára nem élnének az emberek között. Talán azt is elfeledték már, hogy szárnyaik vannak? El sem akarják hagyni azokat a ketreceket? Hát ennyire hozzászórtak már?

”Mondd csak, hogy van a gazda?” – kérdezi az unoka.

”Nagyon jól”- feleli öregapó.

”Talán ő is csak olyan, mint a többi ember, ő is bármikor elkaphat és megehet, ha lehetősége adódik rá.”

”Ó, ez egészen más”- mondja az öreg „Az emberek azért tartanak bennünket bezárva, és azért etetnek, hogy bármikor levágjanak, és megegyenek. Az embereknek muszáj húst enni. Ez így van jól. Egyikünknek sem áll jogában, hogy szembeszálljon ezzel a megállapodással.”

Ki az ellenség?

Mostmár értem, hogy az „enni” itt is ugyanazt jelenti, mint otthon. Néhány perce még nem voltam benne egészen biztos, hogy mit is akarnak ezzel a szóval kifejezni. Mostmár nem kérdéses a dolog.

”De a gazda kiöntötte az összes élelmünket- és a legnagyobb galamb közülünk felfalt mindent. Nem tudok harcolni az élelemért. Mit tehetnék? Napról napra gyengébb leszek, ha ez így megy tovább, nem maradok életben sokáig.”

”Te is megnősz majd lassan, és megtanulod, hogyan csenj el egy-egy falatot a kövér galamb elöl. Egy dolgot azonban ne feledj: soha ne ajándékozz semmi ehétőt másoknak. Ez a túlélés egyetlen módja errefelé.”

”De nagyapa” – kezdi a kicsi.

”Elég volt ebből, gyermekem. Ne is folytasd. A galamboknak meg kell elégedniük azzal, amijük van. Ne is próbálj többre szert tenni annál, ami jár. A galambok nem hisznek a lélekben.”

Nagyobb teret

Ezen a ponton muszáj közbeszólnom: „ De hát megfosztod a szabadságától” – mondom . „Talán nagyobb teret kellene biztosítanod számára. Hagynod kellene, hogy szabad akarata szerint élje az életét.” Egyszerűen nem tudom tartani a szám. Az az életfilozófia, amit az öreg képvisel, megszüntetne minden kapcsolatot fajtársainkkal.

”Ugyan, úgysem értheted ezt az egészet”- int le az idős galamb. „Elképzelhetetlen, hogy feldühítsük a gazdáinkat. Ha valaki nem fogad szót, és elkószál a kijelölt területről, akkor mindnyájunkat bezárnak, és csak rácsokon keresztül bámészkodhatunk kifelé hónapokig.

Elveszíténék ezt a jó kis ágat, amin üldégélünk most is.”

Vajon mi lehet mégis ez a bizonyos ketrec, amit már korábban is említett? Mostmár végképp nem tudom elképzelni, hiszen ezek a galambok egyrészt halálra vannak rémülve attól, hogy bezárják őket ebbe a bizonyos ketrecbe, másrészt viszont attól is rettegnék, hogy elveszítik. De a legzavarbaejtőbb mégis az, hogy hogyan tudják elviselni az életet az emberek között? Talán beszélgettem erről a nagypapámmal? Nem hiszem, hogy valaha is megválaszolta volna ezeket a kérdéseket.

Végül így szólok az agg galambhoz:”Te is pont úgy beszélsz, mint az emberek. Elvennéd az ételmet a kisebb és gyengébb galamboktól, majd megtiltanád nekik, hogy tiltakozzanak ez ellen? Azután meg nagyon is igyekszel megmagyarázni ezt a rossz hozzáállást. Hogyan lehet egy ilyen közegben gyarapodni, és épségben felnővekedni? Ez kicsinyes, figyelmetlen és buta hozzáállás.”

”Ne sértegesd az embereket!”- válaszolja. „Vidd az emberellenes propagandát máshova!”

De hát hogy lehet, hogy nem látja, hogy én csak jót akarok, csak segíteni akarok. Talán nem voltam elég világos?

Álom a jövőről

”Ez nem felelősségteljes hozzáállás- hiszen másokat is erre a sorsra ítélsz, hogy képzeled, hogy beleszólsz mások életébe?” – olytatom érvelésem. Mondanám még, próbálnám meggyőzni, egyre hevesebben magyarázok- de egyszer csak valami csattanást hallok, és ezzel egyidőben szörnyű fájdalmat érzek a lábamban. Próbálok elrepülni, de szárnyaim bénán lógnak le két oldalamon. A többi galamb felreppen, és bámulnak, köröznek felettem.

”Na, most megnézheted magad, kellett ez neked? Most legalább láthatod, milyen egy ketrec belülről.” – kiabálja egyikük. „Majd meglátjuk, mit mondasz utána.”

Hirtelen összeáll a kép: az öreg galamb azért tartott szóval, hogy törbe csaljon, és a gazdái baj nélkül elfoghassanak. Szívem belesajdul a felismerésbe. Nem az emberek voltak veszélyesek számomra, hanem saját népem árult el, ráadásul önző érdekből tették ezt velem. Hihetetlenül elszomorít, ami történt. Hirtelen eszembe jut, hogy nem adhatom meg magam ilyen könnyen-ha ki tudnám szabadítani a lábaim, elrepülhetnék. Minden erőm összeszedem, és ide-oda röpdösök.

”Ne butáskodj, gyermekem, állj fel! Mi történt veled?”- anyám hangja szól hozzám. Rámnéz, és csodálkozva állapítom meg, hogy nem esett bántódásom.

Anyám így folytatja: „Csak rosszat álmodtál.” „Szörnyű álom volt.” – Hozzábújok, hagyom, hogy megölelgessen, és elmesélem részletesen, hogy mit álmodtam.

”Fiam, álmodban megláttad, milyen sors vár ránk.”-mondja anyám. „Az emberek benyomulnak területeinkre. Apránként elveszik azokat a területeket, ami valaha csak a miénk volt. El akarnak üldözni arról a földről, ami már évezredek óta a miénk. Meg akarják változtatni hagyományainkat- megfosztanak az egymás iránti tisztelettől és testvériségtől. Ki akarják törölni emlékeinket, és identitásunkat. Talán nem is olyan sokára elérnek ide is, gyárakat és felhőkarcolókat építenek, és a füst, amit kéményeik kibocsátanak- mert túl sok felesleges árut termelnek-megmérgezi a levegőt és a vizeinket. A folyók, melyek megmaradnak, már nem kanyarognak tisztán és édesen, mint most, mert a gyárak mocska feketére színezi, és beszennyezi őket.”

Az eperföldeken túl

”Ez az ember által véghezvitt invázió borzalmas következményekkel jár.” – mondja tovább anya. ”A jövő nemzedékei sosem fogják megtudni, milyen volt a tiszta víz, a makulátlan levegő-számukra az lesz a természetes, amit majd tapasztalnak, és nem lesznek emlékeik arról, mi volt azelőtt. Belesétálnak majd az emberek csapdájába. Ezek az emberek egyre közelednek felénk, és hamarosan már túl késő lesz ahhoz, hogy visszaforduljunk. Senki sem menthet meg bennünket-csak magunkra számíthatunk. Menjünk ki, itt az ideje, hogy meséljek neked édesapádról.”

Kimegyünk. Körülöttünk nyoma sincs utaknak, lábnyomoknak-körös-körül csak vadvirágok, és a zöldellő, végtelen sztyeppe. A földünk egy szikla csúcsán terül el, alattunk a folyó, és körülöttünk galambfészkek ezrei. A kristálytiszta folyó halkán dudorászik, mintha altatót énekelne nekünk. Számomra nincs ennél csodálatosabb és biztonságosabb hely a világon. Ha az emberek nem nyomulnának a nyakunkra, talán örökre itt élhetnénk, ebben a földi paradicsomban.

”Ez a te földed” – kezdi anyám. „Ez az őseid hagyatéka. Apád és nagyapád a vidéken élő galambok nagy becsben tartott vezére volt, mindent megtettek azért, hogy lakóhelyünk még gyönyörűbb legyen. Munkásságuk, eredményeik a többi galamb fölé emelte őket. A válladra nehezedő súly nyomasztó lehet most, de nagyon bízom benne, hogy apád nyomdokaiba lépsz. Minden áldott nap erre készítettelek fel, ezért is kellett többszáz mérföldet repülnöd naponta. Megerősödtél, és bölcsebb lettél.”

”A tested már olyan, mint egy felnőtt fizikum, itt az ideje, hogy elméd, intelligenciád is felzárkózzon. Mindig, mindig tartsd távol magad az embertől! Ne gondold, hogy azért, mert ők alant járnak-kelnek te biztonságban vagy idefenn. Puskáik vannak. Lelőhetnek, több ezer méterről is eltalálnak. Tudod, hogy halt meg édesapád?”

”Nem tudom.” válaszolom. „Egyszer el kezdted mesélni, de aztán nem fejezted be, azt mondtad, nincs még itt az ideje.”

”Nos, mostmár eljött az idő.”- így ő, és lassan mesélni kezd. „Néhány napja embereket láttam errefelé. Biztosan feltérképezik a vidéket. Nagyon lestek bennünket is. Találnunk kell egy biztonságos helyet, mielőtt ideérnek. Ők tehetnek apád haláláról is.”

Őseink hagyatéka

”Any, kérlek meséld el. Hogyan került a kezükre?” Erre ő elkomorodik, szomorúság ereszkedik arcára.

”Egy napon apád éppen kirepült egy csapattal, hogy élelmet keressenek. Általában biztonságos helyeket választottak, ahol bőven akadt ennivaló. Mindig apád vezette az efféle utakat, mert erős volt és megbízható. Most is ő irányította a csapatot, de napok teltek el, és még mindig nem tért vissza. Nagyon aggódtam. Szokás szerint, mihelyt találtak olyan helyet, ami bővelkedett élelemben, és az út tovább tartott félnapnyi repülésnél, odébb fészkeltek. Soha nem maradt el ilyen sokáig otthonról.”

”Éreztem, hogy valami baleset érte. Abban az időben te és a testvéreid még nagyon kicsi fiókák voltatok, nem hagyhattalak magatokra, hogy a nyomába eredjek. Végül, hónapok múlva az egyik galamb, aki apáddal együtt tűnt el, egyszer csak visszatért. Ez méginkább megerősített abban a hitemben, hogy apádat fogjul ejtették. Azután mindegyikük visszatért, egyenként. Mindenki, csak az apád nem.”

Végig azt várom, hogy egyszer csak elsírja magát anya, de nem, sőt inkább bátorságtól és büszkeségtől szikrázik a tekintete.

”Apád ereiben királyi vér csörgedezett. Hogyan védhette volna meg a társait, ha még magára sem tudott vigyázni? Hogyan tudott volna visszajönni az emberek fogságából, és uralkodni, mint azelőtt? Az emberek fogjul ejtették, ő pedig hűen a királyi hagyományokhoz – leharapta saját nyelvét. Nem tudott volna elviselni még egy percet bezárva abba a ketrecbe, amit már pirosra festett saját vére. Visszautasított minden falat ételmezt és minden kortyot, és pontosan egy hétig volt még életben. Feláldozta magát. Igazán szabad szellem volt. Remélem, te is olyan leszel majd, mint ő, a szabadságért harcolsz majd az idők végezetéig.”

”De anya, hogyhogy apám nem tudott megszökni, ahogyan a többi galamb?”

Szabadság vagy halál

Az emberek azt remélték, hogy apád majd párizsi fog egy szelidített galambbal, és keverék utódaik születnek majd. De ő nem akarta, hogy gyermekei rabságban, szolgaságban nevelkedjenek- nem tudta volna elviselni a megaláztatást. Azok a galambok, akiket álmodban láttál, azoknak a leszármazottai, akik elfogadták a szolgasorsot, és könyörögtek életükért. Fiam, az ő lelkük rabként szenved. Inkább a halál ezerszer, mint az az élet, amit ők élnek. Te egy nagyszerű és bátor vadgalamb fia vagy. Tartsd ébren a szellemét lelkedben.” Ezek a szavak nagyon megráznak. Határtalanul boldoggá tesz, hogy egy ilyen bátor vadgalamb fia lehetek, felváltva érzek hol büszkeséget, hol örömet. Erősnek, és nemesnek érzem magam teljes szívemből, és minden meleg érzéssel ölelem magamhoz anyámat.

”Most menned kell.” – mondja végül. „Lemondok rólad szülőföldünk és galambtestvéreink érdekében. Ne hagyd ezeket a madarakat vezető nélkül. Az emberek egyre agresszívbabbak, mindenféle csalétket latba vetnek, hogy csapdába ejtsenek bennünket. Menj, és találd valami biztonságos helyet nekünk, fiam.”

Anyám könnyei áztatják szárnyaim. Mostmár tisztán látom, mit jelentett az álmom: felfedező útra kell indulnom. De semmilyen körülmények között nem szabad megtörténnie a legrosszabbnak- nemszabad az ember csapdájába esnem.

Egyre messzebbre repülök, először csak a folyó mentén, majd tovább, egészen az emberlakta vidékekig. Egyáltalán nem hasonlít arra, amilyennek elképzeltem, amilyennek álmomban láttam, mindenesetre óvatos vagyok, egyre magasabban repülök. Elég erősek a szárnyaim, visznek előre. Az embereket nem is hallom, csak a szél muzsikál fülemben.

Az új otthon nyomában

Szerintem ezek az emberek nem is annyira erősek, én ugyan nem félek tőlük. Ha túl magasra szállok, félok, hogy nem látom elég részletesen, hogy mi van odalent. Ha túl messzire repülök, az sem biztos hogy szerencsés, a költözködés szempontjából. Őszintén szólva nem értek egyet anyám költözési terveivel. A mostani lakóhelyünk elég magasra fekszik – ugyan hogy tudnának az emberek felmászni ide, ha még nekünk, galamboknak is gondot okoz a feljutás? Már generációk óta itt élünk, boldogan, békében. Miért meneküljünk el az emberek elől, akik ráadásul gyengébbek is, mint gondolnánk, pont most? Most repülök el éppen az ő településeik felett. Nem érzek semmiféle veszélyt, anyám túl sokat aggódik.

Egyre feketébb az égbolt. Körülöttem minden beszürkül, a földet elnyeli a végtelen sötétség. Minden eltűnik az éjszakában, egész nap repültem, teljesen kimerültem.

Pihennem kell. Jártam Nyugaton, Északon, Délen, de nem találtam olyan helyet, ahová elköltözhetnék.

Talán túl magasan repültem. Lehet, hogy holnap Kelet felé indulok, kicsit alacsonyabban repülök majd. Csillagok pislognak az égen. Hogyan lehet félni ilyen gyönyörűséges világban? Lassacskán leereszkelem, egy fára telepszem. Holnap reggel újra útra kelek, most azt sem tudom, hol vagyok. Hamarosan meg fogom találni az új otthonunkat. Egy kedves hang riaszt fel mély álmomból, mely oly édes, hogy csak a nagyon fiatalok és a nagyon fáradtak élvezhetik igazán. Egy galambcsapat repül felém, hallom ahogy szárnyuk a levegőt hasítja, majd meglepően tapasztalom, hogy pont úgy néznek ki, mint én. Először azt gondolom, hogy hasonlóak az álmomban megjelent galambokhoz, de aztán belátom, hogy ők egész mások.

Először is ennem kell valamit. Mindjárt meg is kérdezem őket, hogy hol lehet errefelé biztonságban falatozni. Hirtelen irányt váltanak, és a településektől egyre távolabb kerülnek. A nyomukba eredek.

Éhkopp

”Hová mentek?” – kérdezem egyiküket, aki a csapat végén repül.

”A malomhoz.”

”Mit fogtok ott csinálni?”

”Galambkosztot keresgélünk.”

”Hát ti is ennivaló után kutattok?”

Hideg tekintettel néz rám, úgy kérdezi: ”Szóval vadgalamb vagy? Te tényleg egy vadgalamb vagy?” „Igen” – válaszolom – „az eperföldekről jövök.”

A galambvadászok

Követem a kicsiny galambkolóniát egészen a malomig, ahol rengeteg búza van szétszórva a földön, szalmával kissé letakargatva. Egészen ízletes, és tetszik az épület is, kiváltképp, hogy embereknek nyoma sincs. A többi galamb békésen és elégedetten csipeget. Lassan én is felengedek ebben az új környezetben, és bátran falatozni kezdek. Ez nem is hasonlít ahhoz a világhoz, melyről anyám mesélt. Ahogy nyújtózom a következő falatért, hirtelen valami folytogató érzés ragadja meg a nyakam. Próbálom kiszabadítani magam olyan gyorsan, mint a nyíl, de csak fuldoklom, valami rejtélyes, láthatatlan erő visszatart. Próbálok elbújni, de nem megy, vergődöm, csapkodok csak szárnyaikkal, körözök, repdesek cél nélkül.

A többi galamb felrebben, olyan érzésem van, mint álmomban volt, amikor a földön rekedtem. Érzem, hogy hamarosan emberkézre kerülök, pedig közel s távol sem látni őket. Megy az idő, órák telnek el, de nem tudom pontosan hány. Egyszer csak előkerül két ember, mostmár biztos, hogy a fogjuk vagyok, de ekkor a nyakörvem megoldódik kissé.

”Ez vadgalamb.” – mondja a fiatalabb férfi.

”Fogd erősen, és kösd hátra a szárnyait, nehogy elrepüljön.”- így a másik. Közösen kötöznek meg végül, elkapják a nyakam és a szemembe bámulnak.

”Hé, ez aztán a nagyszerű példány, micsoda szerencsénk van!”- örömködik az öregebb, és körbe-körbe vizslat szorosán kezében tartva.

'Engedd el'

”Ez a vadgalamb már használhatatlan, engedjük inkább el” – mondja végül. „Engedd el. Már leharapta a nyelvét. Ha ilyen galambot kapsz el, csak egy lehetőséged van-szabadon

engedni. Általában csak a vezér viselkedik így”.

”Legalább szaporítani tartzuk meg.” – érvel az ifjabb ember.

”Ez a fajta nem eszik és nem iszik fogságban. Inkább éhen hal, de nem fogad el semmit.”

De a fiatalember hajthatatlan: „Nem engedhetjük csak úgy el!”

”Rendben, tartsd csak meg, majd meglátod, hogy igazam volt. Egyszer én is elkaptam egy ilyen galambot, az is csak egy hétig élt.” feleli az idősebb.

A ketrec fogságában

”Mindenképpen meg fogom szelidíteni” – jelenti ki magabiztosan a fiú. Dehogyan fogsz, gondolom magamban. Ki fogok szabadulni, hazajutok. Rettenetesen szégyellem magam, hogy nem hallgatam anyámra, és az emberek csapdájába estem. Még egyszer összeszedem minden erőmet, és úgy érzem mindjárt szabadon repülhetek, de végül csak a földön csapkodok.

”Te kis piszok!” – kiabál rám az emberfi. „Legalább az egyik szárnyát sikerült megkötnöm, ezért nem tudott elrepülni.”

Bepakol egy táskába, valahová készül velem. Talán mindkét szárnyam összekötözi és ketrecbe zár. Sok más galambot látok rácsok mögött gubbasztani egy sarokban.

”Biztos nagyon éhezted már, különben nem estél volna a csapdámba.” – szólít meg, és vizet meg élelmet tesz a vas ketrec egyik sarkába. Amint leteszi az edényeket, a galambok megrohamozzák azokat. Iszonyú dühös vagyok, legszívesebben fejvel nekimennék a rácsoknak, csak hogy vége legyen ennek az egész rémálomnak.

De szárnyaim összekötve-nem mozdulhatok. Fejem a nap felé fordítom. Arra gondolok, hogy nem telt bele egy napba és az emberek kezére kerültem. Ha anyám látna most, vajon mit gondolna? Visszaereszkedem lassan a földre.

Sem étel, sem eledel

Álmomban látom anyámat a mélykék égen, amint szólít engem. Apám is feltűnik, magas, erős, nagyon büszke vagyok rá. Megint megszólítanak, repülök feljűk, de egyszer csak meghátrálnak. Megálllok. Ők is megállnak. Nagyon szomjazom, így szólok anyámhoz: „Kérlek, adj innom!”

Egy emberi hang ébreszt fel: ”Ez a galamb aztán tényleg nagyon makacs. Már három napja itt van és még nem evett egy falatot sem.” Fogjulejtőim közül a fiatalabb beszél.

”Megmondtam neked, hogy felesleges etetéssel próbálkozni nála.” - feleli durván az idősebb. „Csak engedd el. Egy ilyen galamb lassú halálát végignézni túl szánalmas látvány.”

”Ha folytatja az éhezést tényleg elpusztul. Talán még most meg kéne főzöm- finom leves lenne a kisfiamnak belőle.”

Az öregebb nem enged: „Nemsok hús van rajta már így sem, csak betegek lesztek tőle. Szerintem el kellene engedned.”

”Ugyan mi hasznom lenne abból, ha elengedném?” – replikázik a fiatal

'Ebből semmi jó nem fog kisülni'

”Akárhogy is lesz, semmi jó nem fog ebből kisülni.”

”Rögtön meg kellett volna főzünk.” – mondja a fiatal ismét. Ahogy kikötözi szárnyaim és letesz a ketrec padlójára minden maradék erőmet összeszedem, hátha fel tudok szállni, de a ketrec túl erős drótból készült.

Próbálok utat törni magamnak a ketrecajtó felé, de nem sikerül. Ez a ketrec igazán

kegyetlen egy építmény- mindenkinek, akit fogva tart gyönyörű kilátást biztosít a külső világra, mely már soha sem lehet az övék.

Bár a levegő ugyanaz kint és bent, mégis úgy érzem hogy a rácsokon innen az életlehetőség olyan, akár egy másik univerzumban telepednék le. Akárki is tervezte ezt az eszközt, biztosan vasöklű és sötétszívű volt, hogy ilyen lényeket, mint én is-aki semmi haszonnal nem szolgálhatok számukra- fogva tartson és megbénítson. Azzal, hogy bezárják a testem még nem igázzák le a lelkem szabadságát. Szeretnék meghalni, de nem tudok, és ez az egészben a legszörnyűbb. „Te szívtelen ember, aki elvette szabadságom,” – kiabálnám – „engedj el, vagy hagyj meghalni!”

Ekkor egy ismerős illat csapja meg az orrom, és anyámat látom-szemei csillognak, aggodalmasan vizsgálja vértől összetapadt tollaim, sebes szám és szörnyen összeroncsolt szárnyaim.

A lélek elengedése

”Bocsáss meg anyám.” – szólítom meg.”Nem értem fel ahhoz a bizalomhoz, melyet belém helyeztél. Nem érdemlem meg, hogy a fiad lehessenek.” Lehajtom a fejem, mint az elítéltek a siralomházban. Miért is nem tudtam meghalni, még mielőtt ideért?

”Hiszen mindent megtettél, amit tehetted.” – feleli. „Most már ideje pontot tenni a végére.”

”De anyám, értsd meg, nem tehetem. Rab vagyok, nincs már erőm, elfogyott az energiám. Nagyon szeretnék, de nem tudok meghalni.”

”Ez világos.” feleli. „Ezért elhoztam neked a szabadságot.”

”Már nem vagyok érdemes a szabadságra. Azt sem sem érdemlem meg, hogy a fiad legyek.”

”Akkor elmondom még egyszer- elhoztam neked a szabadságot. Te vagy az én bátor fiam, nem engedem, hogy szolgálként végezd, bátran és méltósággal fogsz meghalni.” - mondja, és elémtuszkol valami ételt.

A szabadság ára

”Ez az eper mérgezett, edd meg és szabad leszel. Szerezd vissza csapatunk méltóságát. És ne feledd soha, hogy a szabadságért mindig nagy árat kell fizetni. Na, most nyújtsd közelebb a szád.”

Utoljára nézek anyám szemébe. Békésnek és bátornak látom. Odatolom sebző szám, ahová mutatta. Csőröm, egyetlen harcieszközőm, az emberek esküdt ellensége, ami megvédett, ami etetett, majd az ember csapdájába vezetett. Most törönten adja meg magát, megsebezte az ütközet a vasrácsokkal, amikor ki akartam törni a ketrecből.

Végül szabadon meghalhatok. Olyan, mintha fellobbanna lelkem, végre szabadon szárnyal.

Az eper mérge úgy áramlik bennem, mint a szabadság érzete, hátmég a hála, hogy most, most végre könnyedén meghalhatok.

Mostmár minden kitisztul – az ég még mindig selymesen kék, és a nagyvilág is csodaszép, minden olyan csendes és nyugodt. Egy csapat galamb összegyűlik a ketrecben körülöttem, csodálkozva figyelik, mi történik velem.

Maralbeshi

2004. március 24.

[Dr. Dolkun Kamberi nyomán angolból fordította: Szili Eliz](#)

Translation from English to Hungarian: Virág Balogi

A szerzőről

Szakmai háttere

Nurmuhemmet Yasin kitüntetett, szabadúszó ujjur újságíró. Számos novella és esszé szerzője. Eddig 3 verseskötete jelent meg angolul, ezek a következők: First Love, Crying From the Heart és a Come on Children. Néhány műve bekerült az ujjur anyanyelvű középiskolai irodalomkönyvekbe is. A Vadgalamb című novelláját ("Yawa Kepter") közvetítette a Szabad Ázsia Rádió ujjur műsor szolgáltatója, valamint angolra is lefordították. Yasin 31 éves, nő, két fia van.

Jelenlegi helyzete

A Kashgari Városi Bíróság 10 év szabadságvesztésre ítélte 2005. május 19-én. Jelenleg az urumqui 1.sz. börtönben tölti büntetését. Látogatókat nem fogadhat, de úgy tűnik, hogy a világhálón aktívan jelen van. Alkalmassint ujjur nyelvű üzeneteket jelentet meg olyan közösségi felületeken, mint a Meshrep. 2006 május 23-án a Szabad Ázsia Rádió lefordított és közzétett egy esszéjét, amit még a börtönévek előtt írt, címe "What is Love?".

A történet háttere

A Vadgalamb egy allegorigus történet. Egy galambkirály fiáról szól, akit foglyul ejtenek az emberek, mialatt ő új otthont keres családjának. Végül szabad életének feladása helyett inkább öngyilkos lesz. "Az eper mérgé úgy áramlik bennem, mint a szabadság érzete" - mondja a történet névtelen főhőse a történet végén - "Végül szabadon meghalhatok. Olyan, mintha fellobbanna lelkem, végre szabadon szárnyal." A kínai hatóságok úgy vélik, hogy a történet bírálja a kormány jelenlétét a Xinjangi Ujjur Autonóm Régióban. 2005 februárjában zárt tárgyaláson ítélték 10 év börtönre, nem kaphatott védőügyvédet. Korash Huseyin, a Kashgar Literary Journal szerkesztője (hasonló körülmények között) 3 évet kapott, amiért lehozta az újságban a Vadgalambot.